

Universitets- och
högskolerådet

GENERALDIREKTÖRENS
BESLUT

Diarienummer
1.2.3-00419-2018

Datum
2018-08-31

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Yttrande över delbetänkandet Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29)

U2018/01749/UH

Universitets- och högskolerådet, UHR, ser positivt på att Valideringsdelegationen har valt att utreda och lämna förslag till hur ett samordnat arbete kring validering inom högskolan kan stödjas och utvecklas. Universitetens och högskolornas erkännande av människors tidigare lärande behöver bli mer flexibelt, rättvist och anpassat efter Sveriges och EU:s referensramar för kvalifikationer för livslångt lärande (SEQF/EQF).

Sammanfattning

- UHR instämmer i att det finns behov av gemensamma riktlinjer för arbetet med erkännande av tidigare formellt, icke-formellt och informellt lärande.
- UHR ser kvalitetssäkring av erkännandeprocesser som en viktig del inom validering. UHR skulle tillsammans med universitet och högskolor, kunna samordna en virtuell organisation för validering med en nationell bedömargrupp.
- UHR instämmer i förslagen till författningsändringar för ett mer flexibelt tillgodoräknande, liksom i förslag till förbättrad redovisning av tillgodoräknande, men invänder mot att ändringarna ska träda i kraft redan den 1 januari 2019.
- UHR instämmer i att myndigheten bör ges ett långsiktigt uppdrag att främja universitetens och högskolornas arbete med erkännande av tidigare lärande och ser att det behövs en miljon kronor extra per år från och med 2019 för att permanenta uppdraget. För att utveckla systemstödet Valda och dess samordning med Ladok, behövs sju miljoner kronor extra per år under 2019 till och med 2021. Vidare bör pilotverksamheten för bedömning av reell kompetens förlängas till och med 2020.
- UHR instämmer i att universitet och högskolor bör få särskild ersättning för att finansiera arbetet med bedömning av tidigare lärande, men anser att en annan ersättningsmodell än schablon bör övervägas.

- UHR instämmer i att Universitetskanslersämbetet, UKÄ, bör få i uppdrag att granska universitetens och högskolornas arbete med erkännande av tidigare lärande.
- UHR invänder mot förslaget att uppdragsutbildning ska kunna innefatta tillgodoräknande inom utbildningen.
- UHR invänder mot förslaget om att erbjuda förhandsbesked som omfattar bedömning av den sökandes totala kunskaper och färdigheter och att myndigheten ges ett utvidgat uppdrag att ansvara för utlåtanden med förhandsbesked om tillgodoräknande av tidigare lärande på eftergymnasial nivå.
- UHR invänder mot förslaget att utreda hur myndighetens nuvarande utlåtande över utländsk utbildning kan få en tydligare juridisk status.
- UHR föreslår ett utvidgat studieinformations- och vägledningssuppdrag till universitet och högskolor.

Avsnitt 5. Tillgodoräknande inom svensk högskoleutbildning

5.3 Kvalitetssäkring av erkännandeprocesser

UHR skulle tillsammans med universitet och högskolor, kunna samordna en virtuell organisation för validering med en nationell bedömargrupp. Såsom delegationens internationella utblickar visar finns det goda exempel på hur Frankrike organiserat ett arbete bestående av deltagare från akademi och näringsliv som gemensamt fattar beslut om validering på nationell nivå. En virtuell bedömarorganisation kan bidra till att upprätthålla mer likvärdiga bedömningar och att rättssäkerhet på nationell nivå upprätthålls. UHR önskar därför uppdrag att fortsatt stödja universitets och högskolors samordning av bedömningskriterier och arbetssätt utifrån det arbete som påbörjats inom ramen för myndighetens tillfälliga uppdrag inom reell kompetens och validering.

5.4.5 Behov av gemensamma riktlinjer

UHR instämmer med Valideringsdelegationens förslag om att ta fram gemensamma riktlinjer för arbetet med erkännande av tidigare formellt, icke-formellt och informellt lärande. För detta arbete behövs även gemensamma definitioner, varför UHR stödjer den begreppslista som presenteras i betänkandet.

5.7.1 Flexibelt och generöst tillgodoräknande

UHR instämmer i Valideringsdelegationens förslag till författningsändringar för att skapa ett mer flexibelt tillgodoräknande som tydligare överensstämmer med reglerna för antagning, men invänder mot att de nya bestämmelserna föreslås träda i kraft redan 1 januari 2019. UHR bedömer att det behövs mer tid för att ytterligare stimulera metodutveckling och implementering.

5.7.2 Förbättrad redovisning av tillgodoräknanden

UHR instämmer i Valideringsdelegationens förslag till förbättrad redovisning av tillgodoräknande, men invänder mot att de föreslås träda i kraft redan 1 januari 2019. UHR bedömer att det behövs mer tid för att genomföra förändringar i rutiner och IT-system.

5.7.3 Långsiktigt uppdrag och fortsatt utveckling

UHR instämmer i Valideringsdelegationens förslag att UHR, genom myndighetens instruktion, ges ett långsiktigt uppdrag att främja universitets och högskolors arbete

med erkännande av tidigare lärande. UHR instämmer även i att myndighetens tillfälliga 31-uppdrag att samordna en pilotverksamhet för bedömning av reell kompetens förlängs till och med år 2020 för att kunna nå målsättningen att skapa en gemensam och varaktig struktur för validering. UHR ser också ett fortsatt behov av informationsinsatser och kompetensutveckling för valideringsutförare och har i myndighetens budgetunderlag för 2019-2021, äskat en miljon kronor årligen från och med 2019, för att permanenta myndighetens uppdrag. Genom kontakter med universitet och högskolor inom pilotverksamheten, har det framkommit att det finns ett fortsatt behov av stöd från UHR i arbetet med tidigare lärande.

UHR instämmer i delegationens analys att det behövs extra medel för utveckling av systemstödet Valda och dess samordning med Ladok, men anser att behovet uppgår till sju miljoner kronor per år under 2019 till och med 2021. Det framgår även av UHR:s budgetunderlag för 2019-2021.

5.7.4 Resurstilldelning som beaktar kostnader för bedömning av tidigare lärande

UHR instämmer i Valideringsdelegationens förslag att införa en särskild ersättning till universitet och högskolor för att finansiera arbetet med bedömning av tidigare lärande, men anser att en annan ersättningsmodell än den schablon som delegationen föreslår bör övervägas. Universitet och högskolor har under lång tid påtalat bristen på ersättning för det resurskrävande bedömningsarbetet som enligt nuvarande resursfördelningssystem inte genererar någon ersättning.

5.7.5 Uppföljning och kvalitetsgranskning

UHR instämmer i Valideringsdelegationens förslag att UKÄ bör få i uppdrag att granska universitets och högskolors arbete med erkännande av tidigare lärande. UHR ser återkommande kvalitetssäkring och uppföljning som en viktig del av valideringsprocessen för att universitets och högskolors arbete med bedömning av reell kompetens ska få genomslag i praktiken och bli hållbart över tid. Detta stöds också av principen för kvalitetssäkring av högre utbildning inom Europa, European Standards and Guidelines.¹

Avsnitt 6. Uppdragsutbildning och tillgodoräknande

6.4 Möjlighet till tillgodoräknande inom uppdragsutbildning

UHR invänder mot förslaget att uppdragsutbildning ska kunna innefatta tillgodoräknande inom utbildningen. UHR anser att det står i strid mot det primära syftet med uppdragsutbildning i dess nuvarande form – att genom utbildning tillföra nya kompetenser.

Avsnitt 7. Förhandsbesked om tillgodoräknande

7.2 Förhandsbesked idag

Då Valideringsdelegationen inte föreslår någon ändring i regelverket om vem som har rätt till tillgodoräknande, galler fortsatt att endast den som är inskriven som student har rätt till tillgodoräknande. Därför bedomer UHR att förhandsbesked, så som de föreslås av delegationen, kommer att vara svåra att utfärda och få ett mycket begränsat värde. Det är, som delegationen konstaterar, ytterst få förhandsbesked som är juridiskt bindande. Istället föreslås möjligheten till ett förhandsbesked baserat på en validering eller bedömning av individens tidigare lärande. Förslaget innebär att

---

¹ <http://www.uka.se/kvalitet--examenstillstand/verktyg-for-larosaten-och-bedomare/esg-pa-svenska.html>

bedömningen kan göras innan individen har sökt någon utbildning, vilket gör att prövningen inte sker mot en specifik kvalifikation. En validering eller bedömning av tidigare lärande ska göras i ett tydligt syfte och leda till en kvalifikation, en del av en kvalifikation eller motsvarande, vilket inte blir möjligt med föreslagen lösning.

7.3 Status för ett förhandsbesked om tillgodoräknande

UHR invänder mot förslaget om att erbjuda förhandsbesked som omfattar bedömning av den sökandes totala kunskaper och färdigheter och att myndigheten ges ett utvidgat uppdrag att ansvara för utlåtanden med förhandsbesked om tillgodoräknande av tidigare lärande på eftergymnasial nivå. UHR:s representant i Valideringsdelegationen har redan i delbetänkandet invänt mot förslaget i ett särskilt yttrande. UHR anser att universitet och högskolor är bäst lämpade att validera den enskildes reella kompetens i förhållande till de förkunskapskrav som ställs för respektive utbildning, eftersom de har den ämneskompetens om utbildningarnas innehåll och lärandemål som krävs för att göra bedömningarna. Något som också stöds av tankegångar i propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15).

7.4. Central ingång för förhandsbesked

UHR delar Valideringsdelegationens uppfattning att myndighetens nuvarande utlåtanden över utländsk utbildning har ett högt förtroende bland universitet och högskolor och att de accepteras i samband med antagning till utbildning på grund- och avancerad nivå. Därför invänder UHR mot förslaget att utreda hur dessa utlåtanden kan få en tydligare juridisk status eftersom det saknas behov av sådana bindande beslut.

UHR:s utlåtande över utländska eftergymnasiala utbildningar och i viss mån över de gymnasiala utbildningarna, är främst avsedda för oreglerade yrken på arbetsmarknaden. Behovet eller värdet av juridiskt bindande beslut om erkännande är därför oklart. En tydligare juridisk status riskerar också att göra utlåtandena mindre informativa eller vägledande eftersom de fall av bindande beslut som finns idag, i till exempel Norge, endast avser erkännande av utbildningsnivå.

Förslag från UHR gällande behov av utökad vägledning vid universitet och högskolor

UHR ser vidare att det finns behov av individuell studieinformation och vägledning om tillgodoräknande och föreslår därför ett utvidgat studieinformations- och vägledningssuppdrag till universitet och högskolor.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Röding efter föredragning av utredare Sofia Elfstrand och Annika Ghafoori i närvaro av avdelningschefen Tuula Kuosmanen.

Karin Röding

Sofia Elfstrand, föredragande

Annika Ghafoori, föredragande